

maart 2022

Zicht op de polder van Soest vanaf de Oude Kerk. De foto is genomen na afloop van de IVN-wandeling over de Eng. Tot geluk van de deelnemers liep ook Jan Helwig mee, die excursies geeft vanaf de toren. In het midden van de foto is tussen de bomen de boerderij 't Klooster van Herman van Veen te zien. Links bovenaan is het ijsbaanterrein te zien. Foto Pvd

Agenda

- **Zaterdag 12 maart**, **vroege vogelwandeling**, 06.00 uur, parkeerplaats Ravensteinselaan Baarn.
- **Maandag 21 maart**, **Algemene Ledenvergadering** IVN Eemland, met lezing Wim Smeets over broedende uilen in Bunschoten, 20.00 uur, Vogelzang, Molenstraat 8d.
- **Zaterdag 26 maart**, voorjaarsexcursie naar Maarssen, 09.00-16.00, zie artikel op blz 3, opgeven bij excursies@ivn-eemland.nl.
- **LAATSTE OPROEP** Wie meldt zich voor de kascommissie? penningmeester@ivn-eemland.nl.
- **Zaterdag 2 april**, **250ste** vogeltelling bij de Westdijk, Bunschoten-Spakenburg, 09.00-10.00 uur, zie artikel op blz. 5/6. Opgeven bij wsmets.foto@gmail.com om te weten of er nog plek is.
- **Donderdag 7 april**, start Groene Cursus IVN Eemland, zie artikel op bladzijde 2.
- **Zaterdag 9 april**, korte groene ruilbeurs Groei & Bloei, Jachthuislaan 68 (hoek Koningsweg), 10.00-11.00 uur.
- **Zondag 10 april**, **weidevogelwandeling**, 14.00 uur, start bij theetuin Eemnes.

- **Voor wandelingen** en andere **activiteiten in onze IVN-buurregio's** zie afdeling [Gooi en Omstreken](#), [Amersfoort](#), [De Bilt en omstreken](#) of [Heuvelrug en Kromme Rijn](#).
- **Download [hier](#)** het **natuurblad van de afdeling** Vecht en Plassengebied en [hier](#) van de afdeling Heuvelrug en Kromme Rijn en [hier](#) van de afdeling Veenendaal-Rhenen.
- **Lees [hier](#)** de nieuwsbrief van het **Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht**.

- **Kijk ook op www.ivn.nl/afdeling/eemland** voor de nieuwste berichten!

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering

Bestuur

- Voor **alle leden, gezinsleden en donateurs** van het IVN-Eemland! Geen QR-test vereist, ook geen negatieve test, iedereen is welkom! **Voor het eerst in twee jaar weer bij elkaar!** De stukken worden nog apart verstuurd aan alle leden en donateurs.
- **Maandag 21 maart, 20.00 uur, gebouw Vogelvreugd, Molenstraat 8d, Soest.** Het gebouw is bereikbaar via de ingang aan de Van Goyenlaan tussen de huisnummers 149 en 151.
- Op het programma: jaarverslagen, begroting en bestuursverkiezing met daarna rond 20.45 uur een **lezing van vogelkenner en vogelfotograaf Wim Smeets**. Hieronder vertelt hij er meer over.

Lezing over broedende uilen in Bunschoten, na afloop van de ALV

Wim Smeets, werkgroep Bunschoten

- Op maandag 21 maart geef ik een presentatie van ongeveer 3 kwartier over dit onderwerp met veel foto's, door mijzelf gemaakt. In deze presentaties houd ik mij uitsluitend bezig met in Bunschoten broedende soorten.

- De soort die lang was weggeweest al broedvogel in Bunschoten is de **Velduil**. In 2014 echter ging de soort op meerdere plaatsen in Bunschoten in de zomer tot broeden over. Dit was het resultaat van een zachte winter voorafgaand en een muizenrijk jaar. De velduil broedde toen op 4 plaatsen in Bunschoten en

Kerkuilpaartje. Foto Theo Schaap/Wim Smeets

een **succesrijk broedgeval** daarvan heb ik gevolgd. Daarna heb ik de soort meermalen de jaren erna in de winterperiodes kunnen fotograferen.

- De **Ransuil** broedt jaarlijks in de bebouwde kom van het dorp, meestal op 3-4 plaatsen. In het najaar zitten ze vaak roestend midden in het dorp en als ik ze waarschuw waar ze zitten gaan basisschoolklassen ernaar kijken. Vaak ben ik dan ter plaatse om **de kinderen de uilen aan te wijzen**.

- In 2017 heb ik 13 weken lang, elke dag behalve op zondag, vanaf zonsopgang gefotografeerd aan een **Stenuil** die broedde in een nestkast op een boerenerf in Eemdijk. Vanuit een door mij geplaatst houten hut kon ik **storingsvrij de steenuil waarnemen** en naar voor mij geschikte fotografische plekken lokken. Bijna elke ochtend vergezeld door een medefotograaf of andere belangstellende die in een hutje kon plaats nemen, naast mijn houten hut.

- De **Kerkuil** heb ik uitvoerig gefotografeerd in twee periodes van ieder 6 weken in mei tot in augustus 2019. Na eerst met wildcamera's te hebben uitgezocht waar kerkuilen broedden en wat hun gewoonten waren. Daarna eerst op de Eemlandhoeve verlichting geïnstalleerd en daar **6 weken gefotografeerd** van ongeveer 22 uur tot 0.30 uur. Met een onderbreking van 1 week daarna gefotografeerd vanuit mijn auto op een boerderij aan de Fokjesweg met telkens een fotograaf of toeschouwer achter mij zittend. Hier ook gedurende 6 weken van 21 uur tot 0.30 uur.

Uitnodiging voor de lente-excursie zaterdag 26 maart

Corry Heus, werkgroep excursies IVN Eemland

- De excursie is bedoeld voor leden en donateurs van IVN Eemland!
- Om de LENTE te gaan vieren in MAARSSSEN aan de VECHT op zoek naar STINZENPLANTEN. Stinzenplanten en buitenplaatsen zijn onlosmakelijk verbonden met elkaar.
- Om 9.00 uur worden we verwacht in de koffiecokner van het bij Goudestein gelegen Vechtstreekmuseum te Maarssen voor een koffie- en theeronde, jullie aangeboden door ons IVN Eemland. We kunnen tijdens de koffie/thee luisteren naar een gids van het museum die ons het een en ander kan vertellen over o.a. de historie van de buitenplaatsen waar we stinzenplanten gaan bekijken.

- Waarschijnlijk lopen we daarna even door het park van Doornburgh (foto), met of zonder gids op zoek naar de stinzenplanten. We worden daar vast begroet door de vele Halsbandparkieten die zich hier in de omgeving hebben gevestigd, sowieso een leuke excursie voor vogelliefhebbers want er is natuurlijk altijd meer te zien dan alleen de Stinzenplanten. Ook de insecten zijn dan al wakker, genoeg te ontdekken voor iedereen.

- Rond 11.30 uur rijden we daarna naar de Commelinhof (foto), gelegen in een gedeelte van het Park Vechtenstein, waar sinds 1992 een stinzentuin is gevestigd, het IVN aldaar beheert deze tuin sinds 2011 en wij worden er door een van de gidsen gastvrij ontvangen en rondgeleid. We kunnen daar bij slecht weer gebruik maken van een binnenruimte om ons lunchpakketje te nuttigen, van het toilet gebruik te maken of koffie/thee uit een automaat te halen, dan zelf kleingeld meenemen.

- Als toetje worden we om 14.00 op het terrein van Kasteel Nijenrode (foto) te Breukelen verwacht waar we met wederom een gids van het IVN (Vecht & Plassengebied) de stinzenplanten aldaar gaan bekijken in de normaal gesloten binnentuin.

- Voor mensen die geen lange dagwandeling kunnen maken is deze dag misschien wel haalbaar!!

- Rond 16.00 is het einde van de excursie. Voor aanmelden zie pagina 4.

- Aanmelden voor de excursie bij Corry Heus excursies@ivn-eemland.nl

Onderstaande gegevens verplicht doorgeven bij de aanmelding

1. Ben je lid of donateur?
2. Neem je iemand mee? (die ook lid, donateur of huisgenoot lid-donateur is)
3. Wil je meerijden?
4. Kom je met de auto; kunnen er mensen meerijden?

- We gaan nog even met de gidsen bespreken hoeveel mensen er mee kunnen, waarschijnlijk zo rond de 15, dus wie zich snel aanmeldt heeft de meeste kans, we werken bij 'vol' met een reservelijst.

- Wat er dan bloeit is niet meer te voorspellen, tegenwoordig is alles al eerder in bloei dan voorheen, spannend wat we die dag gaan zien. We gaan nog even contact opnemen met ons ter plekke bekende vogelaars om te informeren waar we qua vogels op kunnen letten bij ons bezoek aan de parken.

Groene cursus van IVN Eemland

Wim Kok, werkgroep cursussen

- De cursus is bedoeld voor inwoners van de regio Eemland – de gemeenten Soest, Baarn, Eemnes en Bunschoten - die meer willen weten van natuur en landschap in hun leefomgeving. Een **ieder die in deze regio woont en/of werkt** is van harte uitgenodigd aan deze cursus deel te nemen.

- Wat wordt beoogd met de cursus?

Met een 'Groene Cursus' willen we mensen die geïnteresseerd zijn in natuur en landschap kennis laten maken met de **achterliggende levensprocessen**. Omdat deze cursus in het voorjaar wordt gegeven zijn thema's gekozen, die juist in dit seizoen aandacht vragen. Er is geen specifieke voorkennis vereist.

- De cursus bestaat uit 4 lesavonden en 3 excursies.

De lessen worden gegeven **op donderdagen en eenmaal dinsdag** van 20.00 tot 22.00 uur. De zaal, waarin plaats voor 30 personen, is open vanaf 19.30 uur. De eerste drie lesavonden worden gehouden in de Vogelzangzaal, Molenstraat 8d te Soest (aan achterzijde van het Desmond Tutu-centrum). De laatste lesavond wordt gehouden bij kinderboerderij De Veenweide, Vedelaarpad 53, Soest, met inbegrip van een rondwandeling over het terrein.

- Data en onderwerpen zijn als volgt:

- Vogels 7 april Vogelzangzaal
- Landschap 21 april Vogelzangzaal
- Planten 12 mei Vogelzangzaal
- Duurzame voedselproductie 24 mei Kinderboerderij De Veenweide

- De excursies op zaterdagen sluiten aan op de lessen.
  - De vroegevoegelexcursie wordt gehouden op 9 april tussen 7.00 uur en 9.30 uur 's morgens in de Stulp (Kuil van Drakensteyn), Lage Vuursche.
  - De landschap-excursie is op zaterdagmorgen 23 april en start om 10.00 uur bij Restaurant De Korte Duinen, Birkstraat 108, 3768 HL Soest.
  - Op zaterdag 14 mei zal de aandacht uitgaan naar de planten. De excursielocatie in de omgeving van Soest wordt later bekend gemaakt. Start 10.00 uur en eindtijd 12.30 uur.
- De kosten voor de gehele Groene Cursus zijn € 60,00 voor niet-leden van IVN Eemland en €40,00 voor leden en donateurs van IVN Eemland. Dit cursusgeld is **inclusief het materiaal dat tijdens de cursus wordt uitgedeeld en de koffie/thee** die op de lesavonden wordt geschonken.
- Samenvatting Groene Cursus
  - Lezingen op donderdag 7 april, 21 april, 12 mei en dinsdag 24 mei 2022
  - Start: 20.00 uur; de zaal is open vanaf 19.30 uur.
  - Locatie: 3x Vogelzangzaal, 1x Veenweide te Soest
  - 3 excursies: op zaterdag 9 april, 23 april en 14 mei 2022
- Aanmelden: per e-mail via cursussen@ivn-eemland.nl
Of telefonisch via 06-47950590 of via 035-6012600.
Kosten: € 60,00 voor niet-leden van IVN Eemland en € 40,00 voor leden en donateurs.

250^e Vogeltelling aan de Westdijk in Bunschoten!

Tekst en foto's Wim Smeets, werkgroep Bunschoten

- Op zaterdag 2 april vindt de **250^e vogeltelling** plaats bij de plasjes van Vitens aan de Westdijk in Bunschoten. Als alles volgens planning verloopt is de aannemer half maart klaar met de werkzaamheden aan de Westdijk en kunnen wij weer een normale telling houden van 9 tot 10 uur op de vertrouwde plaats. Mocht de aanwezigheid beperkt zijn, als de werkzaamheden nog niet klaar zijn, dan stuur ik daar vooraf nog een mailtje van rond en dan vindt de feestelijke telling een maand later plaats.

● Wat eraan voorafging

Op het einde van de vorige eeuw werd het terrein aan de Westdijk enorm overhoop gehaald met grote boormachines. Ik vroeg aan de beheerder wat de bedoeling hiervan was en hoe het terrein werd ingericht. Ik had een idee hieromtrent. Hij raadde mij aan naar de directie van de Waterleiding Maatschappij Midden Nederland te gaan in Utrecht en het daar te bespreken. Dat heb ik gedaan en daar was gelukkig een bestuurslid/vogelaar die mijn plannen een warm hart toedroeg. Mijn voorstel was plasjes aan

te leggen voor vogels. **Het westelijke plasje** van 0 tot 30 cm diep (voor waadvogels) en het oostelijke plasje van 20 tot 50 cm diep (voor zwemvogels). Tot mijn verbazing werd dit ook gerealiseerd en er werd zelfs bij elk plasje een extra pomp op 80 m diepte (geen drinkwater) aangebracht om de plasjes in tijden van droogte bij te vullen. **Bij het oostelijke plasje** werd riet geplant voor rietbroeders. Bij het westelijke plasje stukjes riet en stukjes schuinlopend vanuit het water voor de steltlopers.

- Op 15 mei 2001 was de **oprichtingsvergadering** van de IVN Natuurwerkgroep Bunschoten een feit. Totaal 21 personen kwamen op de uitnodiging af die uitgebreid publiciteit had gekregen in de lokale pers en de kabelkrant. Uiteindelijk gaven zich 9 mensen op om deel uit te maken van de natuurwerkgroep. Als eerste activiteit werd besloten vogeltellingen te gaan houden bij de nieuwe plasjes aan de Westdijk. Op 7 juli 2001 werd hiermee begonnen.

- Na enkele jaren was er een jaar van **uitzonderlijke droogte**. De boeren mochten hun land niet bevoeien met water uit de sloot. De beheerder van Hydron (zo heette het waterbedrijf intussen) weigerde water omhoog te pompen en de plasjes vielen helemaal droog en de watervogels verdwenen. Daarna heb ik een bevriende medewerker van SBB bereid gevonden om onder de dijk door leidingen te leggen naar beide plasjes met een afsluiter aan de kant van de Vaart. Deze afsluiter zou ik kunnen bedienen zij het niet dat de rentmeester van het terrein (van Vitens, zo heet het waterbedrijf nu) dit verbod. Het duurde enige tijd totdat ik het Waterschap en de rentmeester op een lijn kreeg. Toen kreeg ik een sleutel om beide afsluiters te bedienen en hadden wij in het vervolg **geen last meer van droogvallende plasjes**. Enkele malen per jaar, als de waterstand in de plasjes laag werd zette ik de afsluiters voor uren open en hield zo de plasjes op stand.

● In 2009 kreeg de IVN Natuurwerkgroep Bunschoten de **Natuur- en Milieuprijs 2009 van de provincie Utrecht** voor het bewerkstelligen van de samenwerking van Waterschap en waterbedrijf (rentmeester). In 2016 werd er een **informatiebord** (foto) geplaatst op de plaats aan de Westdijk waar wij onze maandelijkse tellingen houden met info over deze tellingen.

● Ook in 2019 werden er **vier tapuitenheuvels** (foto) aangelegd naar het voorbeeld van Soesterberg, met afvalstenen van andere Vitens-locaties. Al snel zaten er

tapuiten op deze stenen heuvels in de trektijd, maar gebroed werd er nog niet. De werkzaamheden aan de Westdijk, dijk verstevigen, ontdoen van vervuilde grond en weer aanvullen, heeft een grote invloed gehad op de vogels rondom de plasjes de laatste jaren. Daar komt nog bij dat door het afschieten van de vos er hermelijntjes en wezels in het terrein verschenen, **hetgeen funest is voor grondbroeders** die het daarna bijna helemaal af lieten weten.

● De tellingen

In de loop der tijd zijn opmerkelijke vogels gezien en waren er bijzondere omstandigheden. Bij de eerste tellingen in **2001** verschenen er al 6 **lepelaars** en waren er 15 **kluten** met 15 jongen. In **2002** verschenen er 22 **casarca's** en 113 **nijlganzen** bij de plasjes. In **2003** zagen wij voor het eerst een kleine 3000 **aalscholvers** sociaal vissen op het Eemmeer, net achter de plasjes van Vitens. In **2004** liepen er in juli meer dan 250 **kemphanen** rond, in april vloog er een **purperreiger** over en in oktober een havik. In **2005** verschenen er de eerste **grote zilverreigers**. In dat jaar veel jonge vogels en in augustus de 50^e

telling. In **2006** vijf nieuwe soorten waaronder **bosruiter**, **poelruiter** en **Noordse gele kwikstaart**. In **2007** voor het eerst een **kleine zilverreiger** (foto). Deze verbleef daarna enkele dagen rondom de plasjes. Ook voor het eerst (en voor het laatst) **wilde zwanen**. Vooral de 14 **jonge kluten** trokken de aandacht van de 18 vogeltellers. In **2008** maar liefst zeven nieuwe soorten waaronder **kwak** en **steltkluut**. Van deze laatste drie stuks. In juli zelfs een **wulp** met jongen. In december meer dan 1000 **grauwe ganzen**. In **2009** in oktober de 100^e telling. Dit jaar maar twee nieuwe soorten, maar wel mooie: **zwarte stern** en **waterral**. Het aantal jonge vogels rondom de plasjes groeit, bijvoorbeeld; 14 **kieviten**, 9 **tureluurs**, 20 **grutto's** en 28 **kluten**! De **grauwe gans** broedt over het hele terrein. Op 7 maart een **leucistische wulp** in een groep van ongeveer 300 stuks. In **2010** vijf nieuwe soorten waaronder **visarend** en **Indische gans**. Bij alle tellingen dat jaar werden kokmeeuwen gezien. Opvallend dat jaar het grote aantal **krakeenden** (26) in

augustus en de 239 **wulpen** op 2 maart. In **2011** opvallend bij de telling en maart 6 **rotganzen** (een zoutwaterminnende soort!). Verder nieuw dit jaar de **zanglijster** en de **grote bonte specht**. De **kuifeend** scoorde dit jaar het hoogste aantal met 1608 stuks. Een paartje **bruine kiekendief** broedt met succes in het riet bij het oostelijke plasje. In **2012** waren er zes deelnemers die bij -21°C telden en weinig vogels zagen bij een koude noordenwind. In dat jaar 5 nieuwe soorten waaronder een **roodkopklauwier** mannetje (foto rechts). Deze trok veel belangstelling, ook nog in de week erna want vanuit heel Nederland kwam men naar deze soort kijken. Het aantal jonge vogels rondom de plasjes neemt wat af. De **sprinkhaanzanger** heeft gebroed en de jongen zitten bij het westelijke plasje. In **2013** in december de 150^e telling. Ook dit jaar weer nieuwe soorten en deze keer 5 stuks: **geoorde fuut** (foto onder), **roodborsttapuit**, **groenpootruiter**, **kleine Canadese gans** en **roerdomp**. In maart zwommen 3 drie **geoorde futen** vlak voor de uitgang van de Vaart. Dit jaar weinig zangvogels en ook weinig jonge vogels. Dit jaar 6-19 deelnemers die vooral genoten van de voor ons landende **roerdomp**. Er zijn tot nu toe in **2014** 145 soorten vogels gezien en dit jaar komt er geen nieuwe soort bij. Opmerkelijk de vijftien jonge **kluten** in juni en de crèche van 17 grote Canadese ganzen in juli. In **2015** veel deelnemers aan de tellingen, gemiddeld 13 en drie nieuwe soorten: **Italiaanse gele kwikstaart**, **grote lijster** en **grasmus**. De kluten zijn nagenoeg verdwenen en broeden u in de Delta Schuitenbeek (Nijkerk). Ook nu weer een keer een grote groep sociaal vissende **aalscholvers** op het Eemmeer. In **2016** werkzaamheden (versterking) aan de Westdijk daardoor over het algemeen minder vogels te zien. Er zijn drie nieuwe soorten, te weten **roodhalsfuut**, **roodpootvalk** en **paapje**. Er is regelmatig een mannetje **ijsvogel** te zien en een **havik** komt voor ons langs vliegen. De **meerkoet** is elke maand aanwezig.

Natuurmoment met... Jeroen Hoek

Tekst: Els van Weering

● In deze **nieuwe serie**, 'Natuurmoment met...' beleven we een natuurmoment met een IVN'er uit onze regio.

Weet jij iemand die je graag in deze serie geïnterviewd ziet? Of wil je zelf wel geïnterviewd worden? Stuur een mail aan els.vanweering@gmail.com.

Foto Els van Weering

Onze eerste IVN'er in deze serie is Jeroen Hoek, 17 jaar, woonachtig in Soest, student ecologie aan Aeres te Almere. Jeroen neemt ons mee op zijn avondronde op de Wieksloterweg in Soest.

● Het is paddentrektijd en we gaan padden overzetten. „De schermen stonden dit jaar al vroeg opgesteld en dat was maar goed ook,” zegt Jeroen, „want er zijn sinds begin februari al zo'n 300 padden overgezet [dd 13 februari 2022]. Maar, ik waarschuw je vast, vanavond is het koud, maar 4 graden Celsius, het waait en het is droog. Het is geen paddenweer. Padden houden van nattigheid en een temperatuur van boven de 8 graden. Maar...we gaan vast heel veel gave andere beestjes tegenkomen.” En zo was het.

● Het wordt langzaam donker. Terwijl we de Wieksloterweg heen en weer lopen om in de emmers te kijken of er niet toch wat verkleumde padden zitten, komen we allerlei ander moois tegen, onder andere een “torretje” waarvan Jeroen weet dat het de platte waterwants is. Hij wijst mij ook op een miljoenpootje dat hij uit een emmer vist. Jeroen, bedachtzaam mompelend: „Is dit nu de inheemse knotskronkel of is het de exotische Haagse kronkel? Je kan het zien aan puntjes aan het achterlijf. Maar nu niet, het is te donker.”

Knotskronkel, een miljoenpoot. Foto Jeroen Hoek

● Op mijn vraag hoe het kan dat hij zoveel van insecten weet legt hij me uit dat hij al sinds zijn kindertijd, ‘zodra ik kon denken’, gefascineerd is door insecten. Later kwamen daar de planten bij en toen vogels en daarna eigenlijk alles wat leeft.

Vogels

● Toen Jeroen nog op de havo zat hadden zijn klasgenoten op het schoolplein het over computergames terwijl hij het liever over die overvliegende Canadese ganzen had. Nu hij aan de Aeres Hogeschool studeert heeft hij meer gelijkgezinden om zich heen: „Daar is iedereen natuurgek zoals ik. En ik voel me ook helemaal thuis bij het Sovon Vogelonderzoek. Ik doe ook vogeltellingen, onder andere op Texel. Voor een bijzondere waarneming hoef je overigens niet ver. In Amersfoort heb ik een **kwak** gesignaleerd, superbijzonder, ik kon aan de ring zien dat hij uit Tsjechië kwam!”

Kwak. Foto Jeroen Hoek

Nog een vondst in een emmer

● Terug naar de emmers. Jeroen vindt een watersalamander. Salamanders beginnen de trek naar het water vaak al wat eerder dan de padden. Op mijn vraag wat hij het leukst vindt aan dit vrijwilligerswerk zegt hij: „Een van de mooiste aspecten, behalve het redden van dierenlevens natuurlijk, is de kans om mooie foto’s te maken.” De watersalamander gaat ook op de foto. Verder vertelt hij dat hij veel plezier heeft met de andere paddenredders: „Het is een goed

team, we delen veel in onze Whatsapp-groep, iedereen is heel betrokken en tijdens het lopen is er een goede sfeer.”

2500 soorten

- Jeroen heeft als streven om voor het einde van dit jaar op waarneming.nl zijn 2500ste soortwaarneming door te geven. Hij staat al op bijna 1700 soorten maar heeft er dus nog wel wat te gaan. Ik heb er alle vertrouwen in dat het hem dat gaat lukken. Als je een inheemse knotskronkel van een exotische Haagse kronkel kunt onderscheiden kom je er wel.

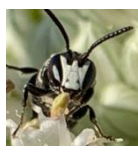
- Voor meer informatie over de paddenwerkgroep klik [hier](#). Voor Jeroens foto's op waarneming.nl klik [hier](#) (daar kun je de watersalamander en de platte waterwants ook zien!)

Foto Els van Weering

Jaap loopt uit protest tegen aantasting natuur halve marathon

- „Ik ben woest.” Op zondag 6 maart loopt ons lid, Jaap van den Berg, tevens bekend natuuronderzoeker en hardloper, een halve protestmarathon door de gemeente Soest. Hij doet alle locaties aan waar volgens hem **de natuur voorrang moet krijgen boven woningbouwplannen**. Hij begint bij het Landgoed Oude Tempel in Soesterberg en loopt dan via de vliegbasis, de Lange Duinen, Op Hees en het Soesterveen via het TBS-terrein en de Jachthuislaan naar het gemeentehuis. Het TBS-terrein vindt hij overigens wel geschikt voor sociale woningbouw. Hierbij enkele recent geschoten natuurfoto's van Jaap uit de locaties.

Verbod op vossenjacht in provincie omstreden

Piet van Dijk

- Onverwachts geldt sinds 16 februari een algeheel **afschotverbod voor vossen** in de gehele provincie Utrecht. Er is onvoldoende aangetoond dat de afschieten van vossen leidt tot meer eieren van weidevogels - en dus meer weidevogels, vindt de rechtbank Midden Nederland. Dat standpunt is ingenomen in een rechtszaak die **AnimalRights, Faunabescherming en Fauna4life** hadden aangespannen tegen een door de provincie verleende ontheffing voor het 's nachts schieten op vossen.

- Bij toeval bleek dat er een juridische fout zit in de ontheffing die normaliter geldt voor overdag schieten. Terwijl dat niet eens werd aangevochten. Dat komt omdat de rechtbank bij **toeval een foutje** heeft ontdekt: de landelijke vrijstellingslijst voor dieren die mogen worden afgeschoten staat in een zogeheten ministeriële regeling. Maar die lijst mag daar alleen in worden gezet, als dat volgens een wet mag. En die wet is er niet. Dus is het **overdag ook verboden**.

Schilderij van Rien Poortvliet.

- De vos staat op de landelijke vrijstellingslijst. Hier staan een aantal soorten op die in heel Nederland en hele jaar door bij schade of dreigende schade gedood mogen worden. Daarnaast verlenen provincies door middel van een ontheffing soms extra bevoegdheden, zoals de nachtelijke jacht op vossen. Volgens de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland (opvraagbaar bij schrijver dezes) geldt de onverbindendverklaring van de landelijke vrijstelling landelijk. Voor zowel de jacht overdag (vrijstelling) als 's nachts (provinciale ontheffing) moet nu een ontheffing worden verleend.

- Voor- en tegenstanders komen met verschillende argumenten.

Voorstanders van de vossenjacht

Vossen zijn een regelrechte bedreiging voor weidevogels. Als er te veel vossen zijn, zijn weidevogels de klos. Een vos kan in één nacht tientallen nesten vernielen, zonder alles op te eten. De mens moet in dit volle land, waar natuur eigenlijk een park is, vossen afschieten. Ze hebben geen natuurlijke vijand. Afschot heeft goed gewerkt voor de vogelstand.

Tegenstanders van de vossenjacht

● **Animal Rights** zegt: Natuurlijk zijn ook wij ons er van bewust dat vossen weidevogels en hun kuikens en eieren kunnen eten. Maar wat vaak niet wordt genoemd is dat er wel 20 verschillende soorten zijn die dat kunnen doen. En dat deze soorten elkaar beïnvloeden. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat bij het wegschieten van vossen, **marterachtigen of roofvogels** meer kans krijgen en er per saldo evenveel sprake is van predatie. Daarom is het ontzettend belangrijk om per gebied te zorgen voor **maatwerk**. Dit wordt aangeraden door Sovon Vogelonderzoek. Eerst moet er gekeken worden of het leefgebied van de weidevogels wel van voldoende kwaliteit is, dan of er sprake is van hoge predatieverliezen, dan wie hier verantwoordelijk voor is en pas dan kan gekeken worden naar mogelijke maatregelen. Sovon raadt aan om te werken met **deze beslisboom**. Deze kennis ontbreekt vaak in de ontheffingen die worden verleend. Er wordt **te vaak en te snel gekozen voor afschot**, want 'dat zal wel helpen'. Ook pleiten wij vanzelfsprekend altijd voor de inzet van alternatieve en niet-dodelijke maatregelen.

● In specifiek Eemland is in 2020 **onderzoek gedaan met wildcamera's**, daar kwam niet de vos als belangrijkste predator naar voren, maar de hermelijn (12x). De vos kwam 1x naar voren, de rat 2x, de buizerd 1x, grauwe kiekendief 1x en 2x was de dader onbekend. Een interne, onafhankelijke adviescommissie van de provincie Utrecht heeft de provincie ook aangeraden om meer (veld)onderzoek te doen, maar dit advies heeft de provincie naast zich neergelegd.

Schilderij Rien Poortvliet

● De vossenpopulatie in Nederland is sinds de jaren 90 **stabiel** (stukken provincie). Een argument als 'de vos heeft geen natuurlijke vijanden' kan jacht of bestrijding niet rechtvaardigen. Alle roofdieren (ook wolven) aan de top van de voedselpiramide zitten in die situatie: **ze regelen hun aantallen onderling door territorialiteit of agressie**. Uiteindelijk wordt het aantal vossen (en aantal territoria) in het voorjaar bepaald door het voedselaanbod in het gebied; elk voorjaar zijn dat er weer ongeveer evenveel, ongeacht of er in het jaar er voor veel of weinig jonge vossen opgroeiden. Bekijk ook **deze** informatie van Jaap Mulder, bioloog en roofdierspecialist, over de vossenjacht.

● Vergeet ook niet dat de vos, net als alle andere inheemse soorten, een **beschermde dier** is. Als men van deze bescherming af wil wijken, zijn daar goede redenen voor nodig. In Utrecht is de laatste jaren geen schade aan kippenbedrijven bekend of gemeld. Over weidevogels wordt gesteld dat 'door een gebrek aan data niet kan worden vastgesteld waar en of predatiedruk is voorkomen' en dat er '**geen hoge predatiedruk**' aanwezig was op eieren. Wij vinden het vreemd dat er zo makkelijk voor afschot wordt gekozen, dat het provinciebestuur hier in mee gaat, zonder dat er überhaupt schade bekend is.

Fauna4Life voegt eraan toe:

● In alle rapporten over predatie en weidevogels wordt aangegeven **dat de belangrijkste oorzaak voor de achteruitgang van weidevogels de slechte omstandigheden in hun leefgebieden is**. Het is te droog, te weinig variatie in gewas en daardoor te weinig voedsel, er is geen dekking voor de kuikens vanwege te vroeg maaien etc. Zolang die soort problemen niet is opgelost, heeft bestrijding van predatoren sowieso geen enkele zin. Maatwerk is nodig.

- De vos heeft wel degelijk **natuurlijke vijanden**, dat zijn namelijk **andere vossen**. De dieren bezetten een territorium en verdedigen dat. In een situatie, waarin alle territoria zijn bezet, krijgen jonge vossen geen kans om zich te vestigen. Ze blijven zwerven, planten zich niet voort en hebben een zeer grote kans vroegtijdig te sterven bijvoorbeeld door voedselgebrek of ongelukken. Het doden van vossen betekent dus of dat een zwerver wordt geschoten, die toch weinig kans maakt de winter te overleven. Of er wordt een territorium houdende vos geschoten, waarna zijn/haar plaats snel wordt ingenomen door een van de vele zwervende vossen. **Het afschot van vossen leidt daardoor niet tot een afname ofwel de stand wordt daardoor niet beperkt.**

Natuurscan van ecologische verbindingzones in de regio

Piet van Dijk

- In opdracht van de provincie Utrecht heeft Ecologisch Adviesbureau Viridis uit Culemborg recent een interessant **rapport uitgebracht over ecologische verbindingzones** in het Hart van de Heuvelrug. Het gaat daarbij om ecoducten die grotendeels rond Soesterberg liggen, grotendeels op terrein van de gemeente Soest, en op terrein van Zeist en Leusden.

Overzicht van alle groene projecten (waarbij gebouwen zijn gesloopt om plaats te maken voor de natuur) en rode projecten (bouwprojecten die de kosten voor het groen moeten opbrengen). Lopende projecten zijn met een * aangegeven, gereedgemaakt project met een vinkje. De twee groene lijnen zijn de oostelijke en de westelijke ecologische corridor. De vinkjes langs deze lijnen zijn de ecoducten. Hier moet een ecologische verbinding komen over Camp New Amsterdam.

- De ecoducten zijn vanaf 2006 aangelegd om de versnipperde natuur rond Soesterberg met elkaar te verbinden. **De meeste ecoducten zijn klaar.** Grootste knelpunt is een ecologische verbindingzone die dwars door Camp New Amsterdam moet gaan lopen. Dat is het terrein op de voormalige vliegbasis Soesterberg dat volop in gebruik is bij Defensie.

● Viridis heeft recent onderzoek gedaan naar de natuurwaarden in de diverse gebieden die met elkaar worden verbonden. Opvallend daarin is dat er **nog maar weinig onderzoek** gedaan wordt naar welke dieren gebruikmaken van de ecoducten. Er zijn wel aanwijzingen dat ze gebruikt worden.

● Deze ecoducten worden onderzocht (de nummers staan naast de vinkjes):

1. **Op Hees**, spoorlijn Den Dolder-Amersfoort, 2012.
2. **Beukbergen**, over de N237, de Amersfoortseweg, 2009.
3. **Sterrenberg**, over de A28 in Huis ter Heide, 2012.
4. **Boele Staal**, over de N237, Amersfoortsestraat Soesterberg, 2016.
5. **Leusderheide**, over de A28, 2005.
6. **Treker Wissel**, N227 Doornseweg in Leusden, past niet op deze kaart, 2009.

● 1. Ecoduct Op Hees

- Bij het ecoduct Op Hees over de spoorrails komen de **oostelijke en de westelijke ecologische corridor** samen.
- Het ecoduct is 28 bij 62 meter. Als bovenlaag is **heide** gebruikt, er liggen twee **stobbenwallen**, die bieden beschutting voor knaagdieren, amfibieën en reptielen. Op de toeloop aan de noordkant is een **poel** aangelegd voor de opvang van regenwater.
- Het ecoduct is niet gemonitord. Vermoedelijk maakt de **kommavlinder** er gebruik van omdat die eerst was

verdwenen ten noorden van de spoorlijn maar vrijwel direct weer opdook na aanleg van het ecoduct. Ook **groentje** en **heivlinder**, **zandhagedis**, **levendbarende hagedis**, **ringslang**, **nachtzwaluw** en **veldleeuwerik** zijn rond het ecoduct aangetroffen. **Boommarter** en **vos** maken waarschijnlijk ook gebruik van het ecoduct en zeker het **ree** loopt eroverheen.

● 2. Ecoduct Beukbergen

- Het ecoduct Beukbergen verbindt de vliegbasis Soesterberg met het landgoed Beukbergen en uiteindelijk boswachterij Austerlitz. Door de **verdiepte ligging** van de provinciale weg ligt het ecoduct op maaiveldhoogte. De afmetingen zijn ongeveer 30 bij 19 meter.

- Er is **één stobbenwal** en er zijn rasters aangebracht.
- Het ecoduct is voornamelijk gericht op bossoorten (broedvogels, grondgebonden zoogdieren); deze maken ook gebruik van het ecoduct.

- Het ecoduct is niet gemonitord. Aangetroffen zijn wel **ree**, **vos**, **boommarter**, **bunzing**, **vos**, **hazelworm** en vermoedelijk ook de **levendbarende hagedis**. Storend is menselijke betreding ondanks afzetting met hekken.

● 3. Ecoduct Sterrenberg

- Dit is een vervolg op het ecoduct Beukbergen naar het zuiden toe over de A28. Het is 30 bij 50 meter. Aan één zijde van het ecoduct is een stobbenwal en er zijn rasters aangebracht langs de snelweg. Deels bestaat het ecoduct uit

open zand en deels uit lage begroeiing. Verder zijn er struiken als brem en gaspeldoorn en dennen aanwezig.

- Het ecoduct is niet gemonitord. Op basis van ervaring van het Utrechts Landschap, dat hier met vrijwilligers opslag weghaalt, is een aantal dieren dat er gebruik van maakt wel bekend. De **zandhagedis** komt er voor, ook de **hazelworm** en mogelijk ook **dagvlinders** hoewel voor insecten het ecoduct minder interessant is omdat er geen aansluiting is met open landschappen. **Das** en **boommarter** komen er mogelijk ook over, mits er geen mensen lopen, wat een probleem is.

● 4. Ecoduct Boele Staal

- Het verbindt de Vlasakkers in Amersfoort met de Oude Kamp in Soesterberg en uiteindelijk de Leuserheide. Het is 40 bij 60 meter groot. De sloot aan de noordzijde loopt uit in een **poel**.

- Voor de bouw van het ecoduct moest aan de noordzijde van de Amersfoortsestraat een loofbos en gemengd bos worden gekapt en zeven opstallen worden gesloopt, waaronder Sauna Soesterberg. In de bebouwing van de Sauna zijn

vleermuisverblijfplaatsen aangetroffen. Die zijn gecompenseerd door het plaatsen van een **vleermuistoren** naast het ecoduct.

- De ten noorden gelegen Vlasakkers zijn omheind met een gaashekwerk van 1,60 meter hoog. Om dit hekwerk passeerbaar te maken voor grondgebonden zoogdieren zoals reeën zijn twee zogenaamde reeënpoortjes gerealiseerd in het hekwerk.

- In 2020 is er gemonitord met zeven wildcamera's. De reeënpoortjes worden gebruikt door **das**, **ree** en **vos**. **Konijn**, **haas**, **boommarter** en **bunzing** zijn ook vastgesteld.

● 5. Ecoduct Leuserheide

- Het ecoduct heeft een oppervlakte van 70 bij 53 meter. Er zijn twee stobbenwallen aangelegd. Om grote toestroom van water te voorkomen zijn er **grindkoffers** geplaatst om overtollig water te filtreren.

- Er is gemonitord in 2006 met camera's en sporenbedden. Er zijn waarnemingen gedaan van **wezel**, **hermelijn**, **das** en **ree**. Ook de **zandhagedis** is waargenomen, plus een aantal vogels als **bonte**

vliegenvanger, **boompieper**, **buizerd**, **gekraagde roodstaart**, **goudvink**, **nachtzwaluw**, **witte kwikstaart**, **zwarte kraai** en **zwarte roodstaart**.

- Ook in 2010 zijn waarnemingen gedaan met de Vrije Universiteit met een zandbed en camera's. Toen zijn er 1269 waarnemingen gedaan van **konijn**, **haas**, **boommarter**, **ree** en **vos**.

- Tijdens een veldbezoek in juli 2021 zijn sporen van ree en vos gezien. Aan de zijde van de Leuserheide is op het talud een **dassenburcht** aangetroffen. Waarschijnlijk wordt het ook door **insecten** gebruikt.

● 6. Ecoduct Treeker Wissel

- Dit verbindt de Leusderheide met landgoed Den Treek. Het is 38 bij 44 meter. Er is een **stobbenwal** aangelegd en aan de oostkant een **poel**.
- In 2010 zijn er 601 waarnemingen gedaan van **vos**, **konijn**, **haas** en **ree**. In tegenstelling tot het ecoduct Leusderheide is er geen boommarker aangetroffen.

Artist's impression van een mogelijk ecoduct over de weg van Soest naar Soesterberg, vanaf de Stompert richting de vliegbasis, hier op de achtergrond.

● 7. Toekomstige ecologische verbindingen

- De aanleg van een ecologische verbinding op **Camp New Amsterdam** wordt een **groot probleem**, omdat dat gebied intensief bebouwd is en de wegen verhard zijn. Er zijn vrijwel geen bomen en er is ook geen flora of fauna aanwezig. Verder zijn er barricades voor dieren bij het oversteken van de N224 (Zeist-Woudenberg), de N227 (Amersfoort-Maarn), de N234 (Soest-Bilthoven) en de N413 (Soest-Soesterberg) alsmede de spoorlijn Den Dolder-Amersfoort een barrière. Er wordt veel wild aangereden. Er zouden waarschuwborden of wildspiegels moeten komen. Ook snelheidsbeperking kan helpen. Een **faunapassage** of een **wildpasseerplaats** worden ook genoemd als oplossing.

- Eigenlijk zou de **N413** nog een **ecoduct** moeten hebben, stelt Viridis. Met faunatunnels of wildoversteekplaatsen kan het probleem van overstekende fauna niet opgelost worden. Het grote voordeel is dan dat dieren vanaf de Vlasakkers de Van Weerden Poelmanweg kunnen oversteken naar de vliegbasis en daar via het ecoduct over het spoor verder naar het noorden kunnen trekken. De gemeente, het Utrechts Landschap en Defensie hebben verschillende locaties op het oog, **zie kaartje op blz. 18**.

- Voor de N234 van Soest naar Bilthoven zou de weg ter hoogte van de Embranchementweg eigenlijk naar beneden moeten gaan voor een **autotunnel**. Een goedkopere oplossing is de aanleg van **twee faunatunnels**, met name voor de das. De weg verlagen kost al gauw 10 miljoen, terwijl voor twee faunatunnels zo'n 60.000 nodig zou zijn.

- Wie het rapport wil hebben, kan bij de secretaris@ivn-eemland.nl een PDF krijgen.

GroenLinks: plannen Soestdijk niet goed voor behoud natuur

Piet van Dijk

● De gemeenteraad van Baarn heeft met 14 stemmen voor en 5 stemmen voor het bestemmingsplan Landgoed Soestdijk **goedgekeurd**. Het landgoed ligt geheel in het **Natuur Netwerk Nederland**, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

● Het IVN heeft zich in het algemeen positief opgesteld en is in grote lijnen tevreden over de maatregelen die worden uitgevoerd om de natuur te behouden en te versterken. Niet iedereen deelt die mening. Zo stemde GroenLinks tegen omdat volgens fractievoorzitter Heidi van Otten de **flora en fauna geen prioriteit krijgen** in de plannen.

*Heidi van Otten
Foto GroenLinks*

● Ze verwoordde dat als volgt: „In 2015 zijn de uitgangspunten voor de herontwikkeling van Landgoed Paleis Soestdijk besproken aan de zogenaamde ronde tafel. Daarbij is helder verwoord dat rekening gehouden moest worden met de ecologische waarden van het gebied. Vanwege de ligging in het NNN **moesten flora en fauna voorrang krijgen** bij de ontwikkelingen. De plannen van Made by Holland voldoen daar niet aan. Dat alleen al is voldoende om de plannen af te wijzen.”

● „Al in 2019 hebben wij gepleit voor een integrale gebiedsvisie. Dit om te voorkomen dat de zogenoemde salamitactiek wordt toegepast. Een fenomeen waarbij **de natuur plakje voor plakje wordt verwoest**, net zolang tot datgene wat overblijft zo klein is dat het geen waarde meer heeft. [...] Er hangt verandering in de lucht. We komen in een tijd waarin het besef doordringt dat het anders moet. Een alarmerend IPCC-rapport over de opwarming van de aarde. Zorgwekkende rapporten over de **extreme teruggang van de biodiversiteit**. We zullen andere keuzes moeten maken.”

● „In een tijd, waarin de natuur aan alle kanten onder druk staat, moeten we **alles op alles zetten om de natuur te versterken**, waardevolle natuur te behouden en te verbinden met andere natuur. Daar is het Natuur Netwerk Nederland (NNN) voor bedoeld. De tijden veranderen. We koesteren onze natuur, maar als we niet oppassen dan gaat de stilte, de rust verloren door dit alles ontwrichtende plan.”